

Inhoud

Water	2
Overijssel	2
www.mallegat.nl	3
Spijt	3
Fryslân	4
Taken van Wetterskip Fryslân	4
Wetterskip De Waadkant.	5
Wetterskip Marne-Middelsee.	6
Wetterskip Boarn en Klif	6
Wetterskip Lauwerswâlden.	7
Waterschap Sevenwolden.	7
Extreme afvoer van regenwater Sevenwolden	8
Peilbeheer	8
Conclusie	9

Dit visplekje staat
26feb02 18:30 helemaal onder water

Water

Als Mallegatter kan je er geen genoeg van krijgen. Heerlijk aan, op en in het water wonen. Dat leek wel wat en zo zijn we allemaal begonnen. Inmiddels hebben we het water in alle vormen en maten.

Grondwater, kruipruimtwater, regenwater, lekwater, grachtwater. Om maar wat te noemen. Ok, we zitten in een natte streek, dat kon je altijd al aan de weilanden zien, maar deze dagen lijkt me wat overdadig.

Is het toeval dat ik deze dagen bezig ben met mogelijke toertochten voor de zomer van de Spaanse, sorry, de mallegatse Armada?

Ik werd wat nieuwsgierig en besloot met droge voeten te gaan surfen. Leerzaam. Enigszins ironisch is de website van de provincie Overijssel:

Overijssel

“Droge voeten, een goed waterpeil en schoon water”

Droge voeten, een goed waterpeil in de sloot en schoon water uit de kraan. Het lijkt allemaal zo vanzelfsprekend, maar dat is het allerminst. Want hoe tegenstrijdig het ook lijkt: **water is - ook in Overijssel - een schaars goed.**

De samenleving heeft op verschillende manieren met water te maken. We hebben er gemak van, maar ook last. Het is nog maar een paar jaar geleden dat water onze rivierdijken bedreigde.

We hebben er te veel van, maar ook te weinig. Water is nodig in de industrie, landbouw en de huishoudens. Water is een belangrijk transportmedium, waarop letterlijk een belangrijk deel van onze economie drijft.

Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten houden zich van overheidswege bezig met water. Dat moet goed op elkaar afgestemd zijn. Diezelfde afstemming is ook noodzakelijk binnen de afzonderlijke overheden zelf. De provincie Overijssel kent een beleid dat alle ‘waterelementen’ dekt. Met een duur woord wordt dat ook wel ‘integraal waterbeheer’ genoemd. We houden rekening met de samenhangen tussen de kwaliteit en kwantiteit van het grond- en oppervlaktewater, met de omgeving en het gebruik van water. Onze uitgangspunten en doelstellingen staan in het [waterhuishoudingsplan](#).

"Een schaars goed?". Nou ze mogen het hier komen halen. Toch een hele geruststelling dat het schaars is. Stel je voor dat er nog meer is.

www.mallegat.nl

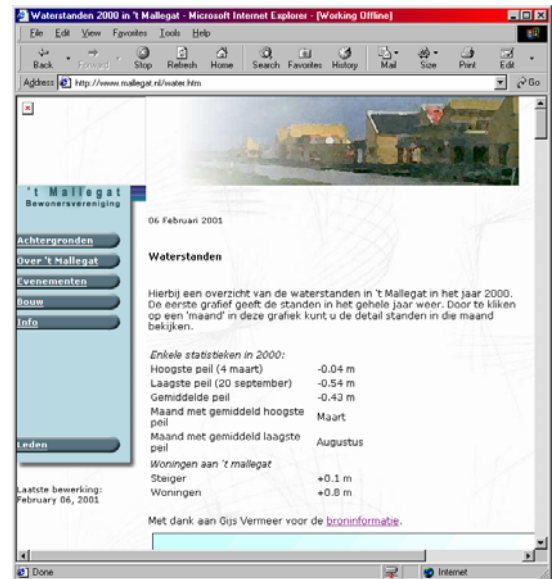
En onze eigen www.mallegat.nl gaf het een jaar geleden al aan:

Enkele statistieken in 2000:

Hoogste peil (4 maart) -0.04 m
Laagste peil (20 september) -0.54 m
Gemiddelde peil -0.43 m
Maand met gemiddeld hoogste peil Maart 00
Maand met gemiddeld laagste peil Augustus 00

Woningen aan 't mallegat

Steiger +0.1 m
Woningen +0.8 m

Spijt

Ik heb er een beetje spijt van dat ik geen logboek heb aangelegd. Een verschil op een dag van ruim 30 cm waterstand geeft te denken. De hoogste waterstand tot vorige week had ik gemeten als 10 cm onder de bovenrand van de steiger. (De steiger naast mijn huis, de andere in de gracht is twee centimeter lager, dan klinkt het nog erger).

Maar het afgelopen weekend op zaterdagavond de 23ste februari was het 7 cm onder de rand. Een record. Voor de zoveelste keer verstelde ik de landvasten van mijn dapper bootje en leg, om die schaarse 7 cm wallenkant te benutten extra stootwillen naast de steiger. Het ziet er niet uit, maar wie maalt daarom.

Op maandag 26 feb. zie ik het water in de slootjes tussen de weiland tot de rand staan, net zoals bij de burens in de kruipruimte, ook tot de rand.

Wie regelt toch onze waterstand? Ik surf verder.

Onze mallegatse grachten staan in open verbinding met de Friese wateren, niet met die van Overijssel. Daarvoor hebben die slimmeriken destijds de Driewegsluis, en later de Mr. H.P. Linthorst Homansluis aangelegd. Met zo'n welluidende naam hou je wel droge voeten. Friesland, watersportland bij uitstek, regelt dus het waterpeil bij ons. Voor de duidelijkheid, er zit geen sluis tussen hier en Leeuwarden of het Sneekermeer.

Tijd dus om het Friese land in te surfen. Onderstaand enige informatie die ik van de diverse sites plukte. Dat geeft aan dat het niet zo makkelijk is de honderdduizenden hectares grond en water op de juiste wijze te beheren, zodat we allemaal tevreden zijn. Watersporter, boer, bioloog, en vooral wij arme burgers willen allemaal wel wat verschillend.

En dan komt het enige dat we niet in de hand hebben: regenbuien. Die buien storten ongelooflijke hoeveelheden water over het land. En dat moet allemaal weer worden weggepompt. Nadat het door talloze slootjes, sloten, boezemwateren etc, weer in de grote kanalen en meren terecht is gekomen, wordt het geloosd op Waddenzee of IJsselmeer. Er komt wel wat voor kijken.

Fryslân

Taken van Wetterskip Fryslân

Wetterskip Fryslân is een overheidslichaam, belast met specifieke taken: de zorg voor de waterhuishouding en de waterkeringen in de provincie Fryslân: één van de meest waterrijke provincies van Nederland. Dat is het werkterrein van Wetterskip Fryslân, het grootste waterschap van Nederland.

Wetterskip Fryslân heeft als taak zorg te dragen over de kwaliteit van het oppervlaktewater. Daarnaast heeft Wetterskip Fryslân ook de zorg voor de waterkwantiteit in de Friese boezem; dat is het open stelsel van kanalen en meren in Fryslân. De zorg voor de waterkwantiteit op de Friese Waddeneilanden valt ook onder de verantwoordelijkheid van Wetterskip Fryslân. De derde hoofdtaak van Wetterskip Fryslân tenslotte is het beheer van de grote waterkeringen, de dijken en sluizen langs het IJsselmeer en de Waddenzee. De muskusrattenbestrijding in de provincie is daarom ook een taak van Wetterskip Fryslân. In de praktijk komt dat neer op het beheer en onderhoud van de waterkeringen zoals dijken en sluizen, de zorg voor een goede waterkwaliteit door het reguleren van afvalwaterlozingen, het zuiveren van rioolwater en het beheersen van de waterkwantiteit in de Friese boezem door middel van gemalen en sluizen.

De drie hoofdtaken van Wetterskip Fryslân, waterkwaliteitsbeheer, waterkwantiteitsbeheer en zeedefensie, leveren geen los van elkaar opererende diensten op. Integendeel, op papier mag er dan sprake zijn van drie taken, daar merkt men in de praktijk weinig van. Alle drie werkgebieden hebben met elkaar te maken en beïnvloeden elkaar.

Waterkwantiteitsbeheer

HET BELANG VAN EEN WATERHUISHOUDINGSPLAN

Met name voor de landbouw, de bebouwde gebieden, de recreatie, de natuur en natuurlijk ook de scheepvaart zijn een juist waterpeil (en een goede waterkwaliteit) erg belangrijk. Die belangen kunnen wel eens tegenstrijdig zijn.

De Provincie Fryslân heeft in het Provinciaal Waterhuishoudingsplan aangegeven welke functies bepaalde wateren hebben. Dat kan bijvoorbeeld een natuur-, een recreatie- of een landbouwfunctie zijn. Al die functies stellen verschillende eisen aan het water waar Wetterskip Fryslân terdege rekening mee moet houden. Zo kan voor de natuur drassig land en dus een hoge waterstand van belang zijn, de boer zal daar anders over denken.

EEN PEILBESLUIT

Gewenste waterpeilen, dus de waterkwantiteit, zijn vastgelegd in zogenaamde peilbesluiten. Deze kunnen per gebied en per seizoen verschillen.

REKENING HOUDEN MET ALLE BELANGEN

Het waterbeheer is belangrijk voor de landbouw, bebouwd gebied, de recreatie en de natuur. Er moeten vaak verschillende, soms tegenstrijdige belangen worden gediend. Daarbij moet Wetterskip Fryslân ook rekening houden met de relaties die er bestaan tussen kwaliteits- en kwantiteitsaspecten van oppervlaktewater en grondwater.

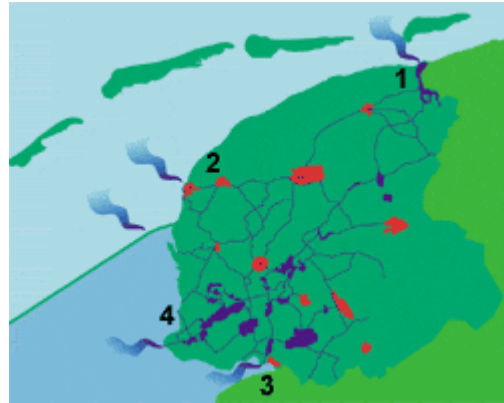
Een regelbaar waterpeil is erg belangrijk in een gebied als Fryslân waar - in tegenstelling tot wat men vaak denkt - wel degelijk hoogteverschillen zijn. Water verzamelt zich nu eenmaal op het laagste punt. Zonder maatregelen in de vorm van detailwaterbeheer zou dat betekenen dat de hoger gelegen gebieden een tekort aan water hebben en dat de lager gelegen gebieden juist onder water staan.

OVERAL HET GEWENSTE WATERPEIL

Wetterskip Fryslân beschikt over in- en uitlaatsuizen en gemalen om de hoeveelheid water te beheersen en de waterstand van de boezem op het gewenste niveau te houden. Daartoe is het gewenste peil vastgelegd.

De belangrijkste sluisen vindt men bij Dokkumer Nieuwe Zijlen (1) en bij Harlingen (2).

De belangrijkste gemalen bij Lemmer (Woudagemaal) (3) en Stavoren (Hooglandgemaal) (4).

In droge periodes wordt met inlaatsuizen zoet water uit het IJsselmeer aangevoerd. Als het waterpeil in een natte periode te hoog wordt, voeren eerst de uitwateringssluizen bij Harlingen en Dokkumer Nieuwe Zijlen het water af. Bij een verder stijgend peil worden ook de twee gemalen in Stavoren en Lemmer in werking gesteld.

Wetterskip De Waadkant.

Met bijna 30 werknemers zorgt Wetterskip De Waadkant in Noord Fryslân voor het juiste waterpeil en het op veilige hoogte en sterkte houden van de kaden. We zorgen voor het onderhoud in agrarisch gebied, in natuurterreinen, in de bebouwde kom, in recreatieve gebieden en van industrieterreinen. Telkens gaat het om maatwerk, want elke functie en elk gebied stelt eigen eisen.

De Waadkant ligt aan de Waddenzee en heeft daarom te maken met verzilting. Een van de taken van het Wetterskip is dan ook voorkomen dat de akkerbouwers in ons gebied te veel schade ondervinden van de zoute kwel dat onder de dijken doorloopt. Zout water is namelijk schadelijk voor een groot aantal gewassen dat in ons gebied wordt verbouwd. Een voorbeeld is ijsbergsla dat als nieuw gewas flink in opkomst is in Noord Fryslân, maar niet tegen het zoute water kan.

We proberen de schade van het zoute water te beperken door veel zoet water uit de boezem in te laten. Dit zoete water wordt gemengd met het zoute water en zorgt ervoor dat het zoute water verdund wordt.

Het is dan wel niet direct een taak van een waterschap, maar ook het uitroeien van de bitterzoetplant is een zaak die het Wetterskip De Waadkant de laatste jaren heeft opgepakt. Bitterzoet is het plantje dat de bacterie kan dragen die de aardappelziekte bruinrot veroorzaakt. Op het moment dat het plantje zijn kop weer opsteekt gaan medewerkers van de Waadkant het land in om zoveel mogelijk planten weg te halen.

Met al de verschillende belangen van bewoners, de natuur, boeren, industrie, watersport en ook de hengelsport proberen we bij het waterschap zoveel mogelijk rekening te houden. Dat betekent in de bebouwde kom en in agrarisch gebied niet te veel water. En in natuurgebieden vooral niet te weinig. In samenwerking met Wetterskip Fryslân zorgt Wetterskip De Waadkant bovendien voor een goede kwaliteit van het water.

Als integraal waterbeheerder is onze rol bij het ontwikkelen, inrichten en beheren van de woonomgeving en het landelijk gebied belangrijk. We werken hierbij nauw samen met de collega-waterschappen. Doelgericht en klantgericht.

Wetterskip Marne-Middelsee.

Met bijna 40 werknemers zorgt Wetterskip Marne-Middelsee in het middenwesten van Fryslân voor het juiste waterpeil en het op veilige hoogte en sterkte houden van oevers en kaden. En het onderhoud van de kaden is in ons gebied bijzonder belangrijk. Van alle Friese kwantiteitswaterschappen hebben wij de meeste kaden en dijken in onderhoud, zo'n 1500 kilometer. Dat is in veel gevallen 2 of 3 keer zoveel als onze collega-waterschappen.

Ons waterschap ligt, met collega-waterschap Boarn en Klif, laag. Als wij die kaden niet goed stevig houden, zouden de mensen die in ons gebied wonen en werken natte voeten krijgen.

Daarnaast zorgen wij voor het onderhoud in natuurterreinen, in agrarisch gebied en in recreatieve terreinen. Maar natuurlijk zijn wij ook werkzaam in de bebouwde kom en op industrieterreinen.

Wetterskip Boarn en Klif

Met 59 werknemers zorgt Wetterskip Boarn en Klif in Zuidwest-Fryslân voor het juiste waterpeil en het op veilige hoogte en sterkte houden van kaden. We zorgen voor het waterbeheer in agrarisch gebied, natuurterreinen, dorps- en stadskernen, recreatieve gebieden en industrieterreinen. Overal gaat het om maatwerk, want elke functie en elk gebied stelt eigen eisen.

Wetterskip Boarn en Klif ligt in het 'lage midden' van Friesland. Dat betekent dat ons waterschap in verhouding erg veel kaden en dijken in beheer heeft (zo'n 650 kilometer). Ook met het aantal bemalinginstallaties zitten wij duidelijk boven het gemiddelde. Onze ruim 180 installaties en de kilometers dijken en kaden moeten er voor zorgen dat de bewoners van het laaggelegen gebied van Boarn en Klif droge voeten houden.

Wetterskip Boarn en Klif moet echter daarnaast ook alle belangen afwegen en moet proberen iedereen die 'wat wil met het water' tevreden te stellen. In de bebouwde kom en in agrarisch gebied betekent dat: ervoor zorgen dat er niet te veel water aanwezig is. Maar in natuurgebieden moeten we er juist voor zorgen dat er vooral niet te weinig water aanwezig is. Meestal slagen we erin om de belanghebbenden aan hun trekken te laten komen, omdat we mensen in dienst hebben die hun vak verstaan en omdat we gebruik kunnen maken van een goede en fijnmazige infrastructuur: sloten, vaarten, sluisen, stuwen en gemalen.

We proberen zoveel mogelijk rekening te houden met die verschillende belangen van bewoners, gemeenten, de natuur, boeren, industrie en de recreatie. Daarnaast zorgt Wetterskip Boarn en Klif samen met Wetterskip Fryslân voor een goede kwaliteit van het water. Omdat schoon water van levensbelang is voor alles wat leeft en groeit.

Als waterbeheerder is onze rol bij het ontwikkelen, inrichten en beheren van de woonomgeving en het landelijk gebied belangrijk. We werken hierbij nauw samen met de collega-waterschappen en andere belanghebbenden. Doelgericht en klantgericht.

Wetterskip Lauwerswâlden.

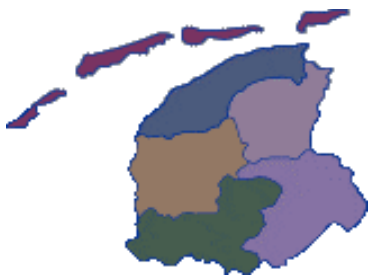
Met circa vijftig werknemers zorgt Wetterskip Lauwerswâlden voor het juiste waterpeil en het op veilige hoogte en sterkte houden van oevers en kaden. We zorgen voor het onderhoud: in agrarisch gebied, natuurterreinen, de bebouwde kom, in recreatieve gebieden en rondom industrieterreinen. Telkens gaat het om maatwerk, want elke functie en elk gebied stelt eigen eisen.

Wetterskip Lauwerswâlden heeft haar werkerrein in, zoals de naam al aangeeft, het Friese Woudengebied. Kenmerkend voor onze regio zijn de elzensingels. Veel van de weilanden zijn daardoor omzoomd door boomwallen. Het is een mooi gezicht, maar het zorgt wel voor de nodige problemen. Voor het schoonhouden van de sloten bijvoorbeeld. Door de bomen is de sloot soms moeilijk te bereiken. Een deel van het water in ons gebied wordt dan ook handmatig onderhouden.

Wij proberen er natuurlijk voor te zorgen dat iedereen zoveel mogelijk krijgt waar hij of zij de meeste baat bij heeft, natuurlijk wel zo veel mogelijk rekening houdend met de belangen van anderen. In de bebouwde kom en in agrarisch gebied betekent dit niet te veel water en in natuurgebieden vooral niet te weinig. Dit lukt allemaal omdat we vakbekwame mensen aan het werk hebben en gebruik maken van watergangen, sloten, sluisen, stuwen, gemalen en zorgen voor betrouwbare kaden.

Daarnaast zorgt Wetterskip Lauwerswâlden samen met Wetterskip Fryslân voor een goede kwaliteit van het water. Omdat schoon water van levensbelang is voor alles wat leeft en groeit.

Als integraal waterbeheerder is onze rol bij het ontwikkelen, inrichten en beheren van de woonomgeving en het landelijk gebied belangrijk. We werken hierbij nauw samen met de collega-waterschappen, doelgericht en klantgericht.

Waterschap Sevenwolden.

De ruim vijftig werknemers van Waterschap Sevenwolden in Gorredijk zorgen voor het juiste waterpeil en het op veilige hoogte en sterkte houden van oevers en kaden. We houden ons bezig met het onderhoud in het agrarisch gebied, in natuurterreinen, in de bebouwde kom, in recreatieve gebieden en van industrieterreinen. We proberen daarbij zo goed mogelijk rekening te houden met alle

belangen: die van de boer, de natuur, de pleziervaarder, sportvissers, bewoners en het bedrijfsleven. Die stellen allemaal hun eigen eisen. Het werk van het waterschap is daarom vaak maatwerk.

Waterschap Sevenwolden probeert er voor te zorgen dat iedereen zo veel mogelijk krijgt waar hij of zij de meeste baat bij heeft. Daarbij houden we dus zo veel mogelijk rekening met de belangen van anderen. Dat betekent in de bebouwde kom en in agrarisch gebied niet te veel water en in natuurgebieden vooral niet te weinig. Dit lukt allemaal omdat we vakbekwame mensen aan het werk hebben en gebruik maken van watergangen, sloten, sluisen, stuwen en gemalen. En door te zorgen voor betrouwbare kaden. Daarnaast werken we samen met Wetterskip Fryslân aan een goede kwaliteit van het water.

Als integraal waterbeheerder is onze rol bij het ontwikkelen, inrichten en beheren van de woonomgeving en het landelijk gebied belangrijk. We werken hierbij nauw samen met belangenorganisaties en de collega-waterschappen. We doen dat natuurlijk zo efficiënt en doelgericht mogelijk.

Extreme afvoer van regenwater Sevenwolden

(26feb02)

Gorredijk - Dat het natte weken zijn geweest, zal iedereen zijn opgevallen. Voor de waterschappen betekent dat natuurlijk werk aan de winkel. Alle zeilen moeten worden bijgezet om het water weer kwijt te raken.

Ook in het gebied van Waterschap Sevenwolden is de afgelopen dagen druk gewerkt om het water uit het gebied te krijgen. Op verschillende locaties werd het water daarom geloosd op de Friese boezem. Dat leverde vorige week een record op. De afvoer op de boezem bij sluis I in de Tjonger was op een gegeven moment namelijk ongeveer 29 m³/sec. Dit betekent dat er een schijf water van 1,5m hoog over de stuwen stroomt. Deze afvoer was hoger dan het oude 'record' dat in 1998 werd opgetekend.

Deze lozing heeft natuurlijk direct gevolgen voor het water in de boezem. Ook dit steeg flink. Om dit water weg te krijgen, werden vorige week zowel het Hooglandgemaal in Stavoren en het Woudagemaal in Lemmer in werking gezet. Het Woudagemaal is ondertussen weer stilgelegd, maar het Hooglandgemaal bij Stavoren draait nog wel steeds. Beide gemalen samen pompen per dag ongeveer een hoeveelheid water uit die te vergelijken is met de inhoud van het Sneekermeer.

Peilbeheer

Met gemalen en stuwen, door water in te laten en 'op te malen' houden de waterschappen het waterpeil het hele jaar vrij constant. Dat constante peil is een voorwaarde voor vooral boeren om hun bedrijf te kunnen uitvoeren. Wel is er een verschil tussen zomer en winter. Als de gewassen op het land water nodig hebben, staat het peil hoger dan in de winter. Dat hoge zomer- en lage winterpeil is in ons klimaat onnatuurlijk. Riet en andere oeverplanten hebben duidelijk te lijden van deze tegendraadse waterstand. Scheepvaart en bebouwing stellen wéér andere eisen aan het waterpeil.

Een extra probleem dat zich de laatste jaren voordoet, is verdroging. Daarvan is sprake als in een natuurgebied de grondwaterstand te laag is om de karakteristieken van het gebied te beschermen. Ook drinkwaterwinning leidt tot lagere grondwaterstanden. Al met al staat in driekwart van het oppervlak van vijftig onderzochte natuurgebieden het grondwater lager dan een halve eeuw geleden.

De waterschappen willen voor 2005 vastleggen welke waterstand in welk gebied gewenst is. Vooruitlopend hierop werken de waterschappen mee aan een experiment om in enkele - nog aan te wijzen - landbouwbedrijven in veenweidegebieden te werken met een hoog zomerpeil. In natuurgebieden zal in overleg met de beheerders worden overgegaan op een natuurlijker peilbeheer. Voor de boezem als geheel wordt onderzocht wat de voor- en nadelen zijn van voortzetting van het huidige peilbeheer, vergeleken met overschakeling op een natuurlijker peilbeheer.

Conclusie

Het lijkt zo makkelijk, maar het is echt niet zo eenvoudig. We leerden al dat bij Lobith de Rijn ons land binnenkwam. De hoeveelheid water die daar meegevoerd wordt is gigantisch. Het merendeel daarvan stroomt via de IJssel naar het IJsselmeer en vandaar via de afwateringsluizen naar de Waddenzee.

Zo moet je kijken, vanuit een helikopter, naar die delta van Europa die *Nederland* heet. Ik heb 2 jaar geleden de tentoonstelling die ging over de delta van Bangladesh bezocht en geluisterd naar de ambassadeur die aangaf hoe groot de problemen zijn in zijn land. Wat er in de delta van Bangladesh gebeurt, nou, daar zijn onze problemen nietig bij. Wij hoeven nog niet te vluchten op ons dak. Alhoewel?

Gelukkig betalen wij veel belasting om al die waterambtenaren hun werk te kunnen laten doen. Laten we nog maar even geduld hebben. Ehh, aan wie betaalden we dat ook al weer? Juist, Waterschap Reest en Wieden, inderdaad uit Meppel, Overijssel, daar waar het schaars is.

En dat terwijl de golven inmiddels zowat over de steigers rollen, het water stijgt weer. Vandaag om 17 uur: 7 cm onder de steigerrand. Slechts een uur later: 4 cm. Een stijging van 3 cm in een uur. Geen zorg, de waterschapbelasting aan Meppel was op tijd betaald.

Dick
26 februari 2002